

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації
Національний університет «Львівська політехніка» (м. Львів, Україна)
Дніпровська академія неперервної освіти (м. Дніпро, Україна)
Науковий інститут психології освіти та виховання (м. Рим, Італія),
Люблінська Політехніка (м. Люблін, Республіка Польща)
Вища школа міжнародних відносин і суспільних комунікацій (м. Хелм, Республіка Польща)
Празький гуманітарно-технологічний інститут (м. Прага, Чеська Республіка)

**ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГА В УМОВАХ
ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО
ПРОСТОРУ: МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЧНА ТА ПРОФЕСІЙНА
/ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ**

**Матеріали Міжнародної науково – практичної конференції
26 -27 листопада 2021 року**

Львів – 2021

Професійний розвиток педагога в умовах інтеграції до європейського освітнього простору: міжнародна академічна та професійна / професійно-педагогічна мобільність: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, 26 – 27 листопада 2021 року)/ за ред. Ю.М. Козловського, О.М. Ієвлева, Т.М. Горохівської, М.Ф.Криштановича, О.Якимець; за заг. ред. О.М. Ієвлева. Львів, 2021. 293 с.

Рекомендовано до друку кафедрою педагогіки та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» (протокол № 5 від 24 грудня 2021 р.) та кафедрою загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені І.Франка (протокол № 8 від 28 грудня 2021 р.)

Редакційна колегія:

Козловський Ю.М., доктор педагогічних наук, професор (голова) (м. Львів, Україна)
Ієвлев О.М., доктор педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна) (заступник голови)

Муқан Н.М., доктор педагогічних наук, професор (м. Львів, Україна)

Пріма Л.М., доктор педагогічних наук, професор (м. Луцьк, Україна)

Горохівська Т.М., доктор педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Криштанович М.Ф., доктор наук з державного управління, професор (м. Львів, Україна)

Якимець О., доктор філософії (м. Рим, Італія)

Шуплат А.І., відповідальний секретар

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції відображають проблеми професійного розвитку педагога в умовах інтеграції до європейського освітнього простору освіти. Провідним чинником, що визначають ефективність цього розвитку, є міжнародна академічна та професійна / професійно-педагогічна мобільності педагога.

Адресується науковцям, педагогам практикам, керівникам, методистам закладів вищої, фахової передвищої, професійної, загальної середньої освіти та працівникам інститутів післядипломної педагогічної освіти.

Матеріали, що включено до збірника, подано у авторській редакції. Автори несуть повну відповідальність за опублікований матеріал.

Рецензенти:

Квас О.В., доктор педагогічних наук, професор

Сікорський П.І., доктор педагогічних наук, професор

Швай Р.-М. І., доктор педагогічних наук, професор

СЕКЦІЯ 2.
ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ Ірина Герасимова	115
ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ Тарас Гембара	119
РОЗВИТОК НАВИЧОК АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ПЕДАГОГА ЯК ЗАСІБ ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ Ольга Висоцька	122
ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ПРИ ВИКОРИСТАННІ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ Оксана Галевич, Тетяна Мандрика	125
ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА Анастасія Даниленко	129
ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В'ячеслав Шинкаренко, Ірина Шинкаренко	133
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ Ірина Крашеніннік	136
ГУМАНІТАРНІ СКЛАДОВІ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ІТ-СПЕЦІАЛІСТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ ОСВІТНЬОМУ ЗАКЛАДІ Леонід Цубов, Євгенія Журавська	140
ІНТЕГРАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ Тетяна Рузяк	143
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА Олена Болгар	148
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ІТ-ФАХІВЦЯ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ЗАКЛАДІ Саміра Султанова	152
ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ –ПРІОРИТЕТІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ Ольга Виноградова, Катерина Шахова, Людмила Писарева	155
ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ Людмила Швидун	160
ЯРМАРКИ КАР'ЄРИ ЯК ІНСТРУМЕНТ СПРІЯННЯ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ Світлана Гладун, Олег Логуш	163

компетентності є також те, що вона передбачає мотиваційну, ціннісну та особистісно-психологічну спрямованість людини як фахівця на певну професійну діяльність. Інакше кажучи, професійно компетентна людина компетентна у конкретній, нехай навіть досить широкій сфері професійної діяльності. Інше питання, що у разі переходу в іншу професійну сферу такий фахівець, як правило, дуже швидко може стати професійно компетентним і в новій професійній галузі, оскільки він уже має механізми внутрішньої організації, необхідні для цього.

Література

1. Сушенцева Л. Л. Формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійнотехнічних навчальних закладах: теорія і практика: монографія / Лілія Леонідівна Сушенцева; за ред. Н. Г. Ничкало; Інститут професійно-технічної освіти НАПН України. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2011. – 439 с.
2. Фамілярська Л. Л. Мобільність як перспективна складова освітнього процесу [Електронний ресурс] / Лариса Леонідівна Фамілярська. // Інформаційні технології і засоби навчання, № 41, вип. 3. – 2014. – Режим доступу: <http://goo.gl/hlfp2a>

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Ірина Крашеніннік
доктор філософії у галузі Освіта/Педагогіка
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
iryna.krasheninnik@gmail.com

У процесі професійної підготовки майбутніх педагогів за спеціальністю «Професійна освіта (Цифрові технології)» постає багато завдань, до числа яких належить формування у здобувачів вищої освіти професійної мобільності.

Серед багатьох чинників, які зумовлюють його актуальність, європейські науковці [3] називають зокрема процес глобалізації та пов'язані з ним формування відкритого ринку праці і трудову міграцію. На їхню думку викладацька діяльність у цьому аспекті є менш гнучкою, оскільки: 1) професія вчителя/викладача має певні національні особливості, що ускладнюють переїзд до іншої країни; 2) освітні системи є доволі консервативними й допускають менше змін; 3) потреба в самореалізації та розвитку саме в педагогічній діяльності часто є більш значущим для особистості фактором, аніж потреба у підвищенні фінансового благополуччя, що зумовлює трудову міграцію [3, с. 251]. Науковці наголошують на необхідності перебудови освітніх програм підготовки вчителів та викладачів, щоб забезпечити формування в них компетентностей, потрібних для професійного розвитку та інноваційної діяльності в будь-якому культурному середовищі [3, с. 255].

Професійно-педагогічна мобільність є невід'ємним елементом кар'єрного шляху сучасного викладача й означає, що він / вона має можливість особистого та професійного розвитку. Важливе значення для цього має здатність і потреба в такому розвитку, а також наявність сприятливих умов, за яких викладач відчуває свою значущість в організації [4, с. 150].

Різні аспекти професійної мобільності вчителів, викладачів, менеджерів освіти досліджують Н. Білик, І. І. Горбачова, В. О. Гринько, Н. В. Дячок, О. М. Ієвлев, Р. Майборода, О. В. Малишевський, Р. М. Пріма, В. А. Ружицький та інші вітчизняні науковці. Зокрема, формуванню професійної мобільності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю присвячена дисертаційна робота О. В. Малишевського [1].

Більшість дослідників надають авторські визначення професійної мобільності педагога, проте дотримуючись поглядів на неї як на складну якість особистості. Зокрема О. В. Малишевський тлумачить професійну мобільність інженера-педагога комп'ютерного профілю як «системно-інтегративне утворення, пов'язане із діадичною взаємодією особистісних і професійних

цінностей і мотивів, готовністю до змін, здатністю до професійної творчості і креативності як змістотвірних елементів, що відтворюють проєктивне мислення фахівця і проявляються у здатності адаптуватися до вимог, планувати власну траєкторію розвитку і професійного зростання» [1, с. 91]. Дослідниця Пріма Р. М. зазначає, що у професійній мобільності майбутнього вчителя початкових класів поєднуються «мотиваційна цілеспрямованість, педагогічна гнучкість, потреба у професійній самореалізації через необхідний і достатній рівень професійної компетентності, самоефективності в інтенсивній діяльності, схильність до педагогічної творчості та готовність до інноваційних змін» [2, с. 12-13].

Науковці виділяють різні види професійної мобільності, зокрема: внутрішня (в межах педагогічної діяльності); зовнішня (між освітою й іншими сферами діяльності); «рольова» (зміна структури діяльності та виконуваних функцій); «маятникова» (періодичне повернення до певних видів діяльності); «вертикальна» (рух уверх або вниз у кваліфікаційно-фаховій структурі); «горизонтальна» (соціальне переміщення без якісної зміни професії і кваліфікації) [2, с. 38-39].

Аналіз наявних досліджень дозволяє зробити висновок, що у процесі професійної підготовки майбутніх викладачів цифрових (комп'ютерних) технологій за спеціальністю «Професійна освіта (Цифрові технології)» в педагогічному університеті необхідно враховувати два аспекти: 1) формування у здобувачів вищої освіти особистої професійно-педагогічної мобільності; 2) набуття ними фахових компетентностей, необхідних для педагогічної діяльності з формування професійної мобільності у студентів закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти.

З огляду на наведені визначення вважаємо, що особиста професійно-педагогічна мобільність включає мотиваційно-ціннісний (наявність відповідних мотивів і ціннісних орієнтацій), когнітивний (наявність необхідних знань) та діяльнісний (здатність до професійної мобільності) компоненти. Для їх

формування доцільно: 1) розпочати ознайомлення здобувачів вищої освіти з явищем професійної мобільності вже на першому курсі (наприклад, ввести відповідні питання/теми до навчальних дисциплін «Вступ до фаху» або «Менеджмент досягнення результату»); 2) розглядати дотичні питання у змісті дисциплін психолого-педагогічного та «комп'ютерного» спрямування, роз'яснюючи можливості професійної мобільності в галузях освіти та інформаційних технологій; 3) для формування практичних здатностей ввести до програм виробних практик завдання на дослідження можливостей професійної мобільності на підприємствах та в закладах освіти, на проектування кар'єрного шляху в галузях освіти та інформаційних технологій; 4) запровадити систему тренінгів для формування мотивації до професійного розвитку та психологічної готовності до професійної мобільності.

Особиста професійно-педагогічна мобільність є необхідною, але недостатньою умовою педагогічної діяльності з формування професійної мобільності у студентів закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти, яка передбачає зокрема володіння відповідним методичним інструментарієм. У зв'язку з цим доцільно ввести теми, в яких розкривається сутність професійної мобільності працівників галузі інформаційних технологій та методика її формування, до змісту дисципліни «Методика професійного навчання».

Наостанок зазначимо, що у процесі бесід зі здобувачами вищої освіти спеціальності «Професійна освіта (Цифрові технології)» було виявлено низький рівень обізнаності з питань професійної мобільності. Це зумовлює актуальність коректив, схарактеризованих вище.

Література

1. Малишевський О.В. Система формування професійної мобільності майбутнього інженера-педагога комп'ютерного профілю : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2021. 593 с.

2. Пріма Р. М. Теоретико-методичні засади формування професійної мобільності майбутнього фахівця початкової освіти : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Луцьк, 2010. 464 с.
3. Iucu R., Pânișoară I.-O., Pânișoară G. The Professional Mobility of Teachers – new tendencies in the global society. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 2011. Vol. 11. Pp. 251-255. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.01.071>.
4. Zamir S. A Teaching Career: Mobility and Stagnation. *Athens Journal of Education*. 2018. Vol. 5, No. 2. Pp. 145-160. <https://doi.org/10.30958/aje.5-2-3>.

ГУМАНІТАРНІ СКЛАДОВІ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ІТ-СПЕЦІАЛІСТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ ОСВІТНЬОМУ ЗАКЛАДІ

Леонід Цубов

кандидат історичних наук, доцент

Національний університет «Львівська політехніка»

tsubov@gmail.com

Євгенія Журавська

студентка

Національний університет «Львівська політехніка»

zhenya.zhuravska@gmail.com

З кожним роком на ринку праці затребуваність на програмістів і розробників в галузі інформаційних технологій зростає. ІТ-спеціалісти потрібні у будь-якій сфері діяльності, до прикладу, у сільському господарстві, в банківській справі, і, найголовніше, в самій ІТ-індустрії. Навчання на ці спеціальності у вищому освітньому закладі є надзвичайно корисним, адже студенти отримують фундаментальні знання з галузі математики та програмування, а також вивчають гуманітарні предмети.

Але також важливими критеріями, що визначають конкурентоспроможність ІТ-фахівця-випускника вищого освітнього закладу, є його компетентність, як загальна так і професійна, яка характеризується професійною мобільністю. Одним з факторів умов формування такої мобільності є вивчення майбутніми ІТ-фахівцями гуманітарних предметів, що